

Wij slaven van Suriname

Anton de Kom

IN MAKKELIJKE TAAL

leeslicht

Moeilijke woorden staan *schuin* en
worden uitgelegd in de woordenlijst
op pagina 91.

Dit boek heeft het keurmerk Makkelijk Lezen

Inhoud

Over dit boek	7
Sranang, ons vaderland	9
De komst van de blanken	10
De slavenmarkt	14
Op de plantage.....	18
De slavinnen	22
De meesters	25
De straffen	30
De Marrons.....	35
Boekoe	43
Tijd voor verandering.....	51
De laatste jaren van de slavernij.....	55
De afschaffing van de slavernij.....	61
Suriname nu (rond 1930).....	73
Woordenlijst.....	91

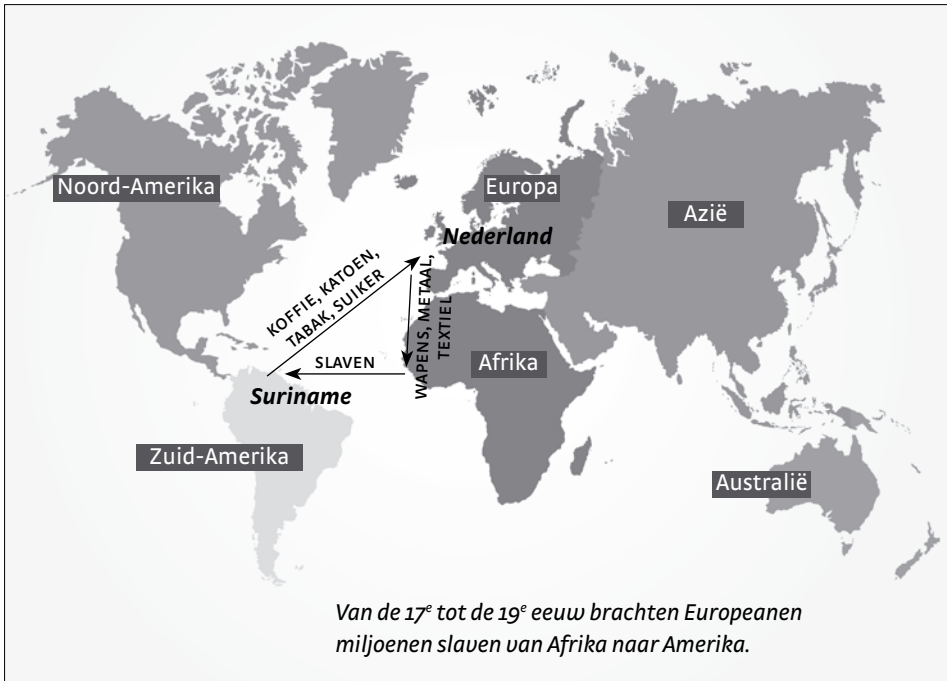
Over dit boek

Wij slaven van Suriname is geschreven door Anton de Kom (1898-1945). De Kom werd geboren in Paramaribo, de hoofdstad van Suriname. Zijn vader was als slaaf geboren. De naam De Kom is een omkering van de naam van de slaveneigenaar. Die heette Mok.

In dit boek zegt De Kom: 'Als kind zat ik op school achter in de klas. Samen met de andere zwarte kindjes. Voorin zaten de Europese kinderen. We leerden over de geschiedenis van de blanken. Over de Nederlandse zeehelden Piet Hein en Michiel de Ruyter. De lessen gingen nooit over Bonni, Baron en Joli Coeur. Dat waren onze helden. Maar over hen stond niets in het geschiedenisboek. Zo leek het alsof er geen zwarte helden zijn. Alsof onze geschiedenis niet belangrijk was. We leerden op school dat we minder waard zijn. Ik heb dat zelf ook lang gedacht. Maar een volk dat zichzelf minder waard vindt, kan niet groeien. Dat wil ik veranderen.'

Wij slaven van Suriname verscheen in 1934. In het boek beschrijft Anton de Kom de geschiedenis van Suriname en de opstand van de slaven.

Tussen 1600 en 1863 brachten Nederlanders meer dan een half miljoen Afrikanen naar Amerika. De Afrikanen werden tot slaaf gemaakt, en onmenselijk behandeld. In Suriname moesten zij gratis werken op plantages waar katoen, tabak en suiker werden verbouwd. Nederlandse handelaren verdienden hier heel veel geld mee. In 1863 werd de slavernij verboden.

Sranang, ons vaderland

Er ligt een land tussen de blauwe zee en de groene jungle. Tussen de hoge bergen en brede rivieren. Dat land is Sranang, ons vaderland. Hollanders noemen het Suriname.

Al duizenden jaren is dit land een groot, wild paradijs. Hier wonen miereneters, watervarkens en luiaards. Langs de rivieren slingeren aapjes van tak naar tak. Groepen vlinders vliegen tussen de toppen van de palmbomen. Papegaaien roepen naar elkaar in de donkere bossen. En 's nachts klinkt de muziek van duizenden insecten in het oerwoud.

Dit land is vijf keer zo groot als Nederland. Maar in de uitgestrekte wildernis wonen bijna geen mensen. Alleen oude indianenstammen en *marrons*. Marrons zijn gevluchte slaven. Blanken komen bijna nooit in het binnenland. Blanken wonen op de plantages aan de kust en langs de rivier. Daar wappert de Hollandse vlag.

De komst van de blanken

In 1499 ontdekken de Spanjaarden de groene noordkust van Zuid-Amerika. Ze ontmoeten de bewoners van dit gebied. De Spanjaarden noemen hen 'indianen'. De indianen leven van de jacht en de visserij. Ze kennen het oerwoud door en door. Ze kunnen zelfs 's nachts de weg vinden in het oerwoud, met behulp van de sterren.

De indianen zijn een rustig en eerlijk volk. Ze zijn vriendelijk tegen de blanke bezoekers. Maar de blanken doen niet zo vriendelijk terug.

De Spaanse vlag op de schepen voor de kust is geel en rood. De indianen merken al snel wat die kleuren voor hen betekenen. Geel staat voor het goud dat in Suriname te halen is. En rood staat voor het bloed dat zal vloeien.

De Spanjaarden zetten een kruis in de grond van het nieuwe land. Ze knielen voor het kruis.

Ze zeggen: 'In naam van God is dit land voortaan van de Spaanse koning.'

Zo wordt de naam van God misbruikt. Dat zal in de eeuwen daarna nog heel vaak gebeuren.

De ontdekking van het nieuwe land is groot nieuws in Europa. Al snel gaan prachtige verhalen rond. Over meren vol goud. Over bergen met edelstenen.

Het nieuwe land wordt 'El Dorado' genoemd: goudland. Veel Europeanen willen naar dit El Dorado. Zogenaamd om meer nieuwe gebieden te ontdekken. Of om onderzoek te doen. Of om het christelijke geloof te verspreiden. Maar eigenlijk willen ze maar één ding: goud.

Natuurlijk zijn er geen meren vol goud en bergen met edelstenen in Suriname. Goud ligt niet zomaar voor het oprapen aan de kust. Daar komen de blanken al snel achter. Ze denken dat de indianen het goud verstoppert in het binnenland. Ze gaan met hun wapens het oerwoud in, op zoek naar goud. Maar ook daar vinden ze dat niet zomaar.

In het begin proberen de indianen de blanken weg te jagen. Soms lukt dat. Maar elke keer komen de blanken terug. Eerst de Spanjaarden, later ook de Engelsen en de Fransen. Allemaal zijn ze even wreed. Met wapens jagen ze de indianen het bos in. Of de indianen worden gevangen en mishandeld. Onder dwang moeten ze heel zwaar werk doen. Maar het indianenvolk is niet zo sterk. Veel indianen overleven het zware werk en de mishandeling niet. Duizenden mensen gaan dood.

De blanken willen het zware werk op het land niet zelf doen. Wat nu? Dan denken ze aan Afrika.

Daar wonen sterke, zwarte mensen. Die hebben ze hier nodig in Zuid-Amerika. Die kunnen het zware werk doen voor de blanken.

Zo begint de slavenhandel. Zo worden onze voorouders uit Afrika naar Suriname gebracht.

In 1650 lukt het de Engelsen een stevig fort te bouwen. Voortaan hebben de blanken een vaste plek in Suriname. Sranang is voor altijd veranderd. Er komen steeds meer blanken. Die laten de slaven grote plantages aanleggen. De slaven moeten werken op het land. Het is heel zwaar werk in de tropische hitte. Veel slaven gaan dood door honger, ziekte of uitputting. Maar dat is geen probleem voor de blanken. Als de slaven in Suriname sterven, gaan ze gewoon nieuwe slaven uit Afrika halen.

De Spanjaarden ontdekten Suriname. De Fransen probeerden er een *kolonie* van te maken. De Engelsen bouwden de eerste forten en plantages. En dan komen de Hollanders. De Hollanders varen naar Suriname met een Engelse vlag op hun schepen. De Engelsen trappen in de truc: ze denken dat het Engelse schepen zijn. Ze zijn niet goed voorbereid op een aanval. De Hollanders veroveren het Engelse fort.

Dan sluiten de regeringen van Nederland en Engeland een deal: ze ruilen een stuk van Amerika voor Suriname. Nu is Suriname officieel van Nederland.

Er zijn nog steeds indianen die protesteren. Ze willen niet weggejaagd worden van hun land. Ze vallen de plantages aan. Maar de Hollandse overheersers zijn sterker.

De slavenmarkt

Er worden steeds meer plantages aangelegd. Het land moet worden bewerkt. Er moet worden geplant en geoogst. Daar zijn steeds meer slaven voor nodig. De handel in slaven is in volle gang.

Het uitzoeken van de beste slaven begint al in Afrika. Daar worden mensen gevangen genomen. Ze worden eerst onderzocht door een dokter. Alleen gezonde, sterke mensen gaan mee naar Zuid-Amerika. Oude en zieke mensen blijven in Afrika. De uitgekozen Afrikanen worden gebrandmerkt met een stuk gloeiend ijzer. Daarmee wordt het logo van de eigenaar in hun huid gebrand. Dan worden ze in een slavenschip geladen. Bijvoorbeeld een schip van de West-Indische Compagnie. Dat is een Nederlands bedrijf dat slaven van Afrika naar Suriname brengt.

De lange zeereis gaat beginnen. De prachtige schepen van de West-Indische Compagnie varen over de blauwe oceaan. De zeilen staan bol in de wind. De matrozen zingen liedjes, de meeuwen krijsen, de golven ruisen. Het dek is wit en schoon. De lucht is fris en helder. Maar beneden in het ruim is het afschuwelijk. Daar zitten honderden slaven dicht op elkaar gepakt.

Ze zitten vast met kettingen. Mannen, vrouwen en kinderen. De reis duurt maanden. Er zijn *opzichters* met een zweep. Er is te weinig eten. Er zijn geen wc's. Er lopen ratten rond. Het is zo vies dat mensen ziek worden. Of doodgaan. Soms worden baby's geboren op het schip, midden in het vuil.

Hier beneden in het ruim is verdriet en wanhoop. Deze mensen zijn weggesleept van hun familie, van hun huis, van hun land. Ze weten niet waar ze naartoe gaan. Ze zijn bang.

Soms protesteren de slaven onderweg tegen de slechte behandeling. Ze komen in opstand. Zoals op een Hollands schip in 1751. Een paar dagen na het vertrek uit Afrika komen de slaven in opstand. Maar de blanken hebben wapens. Ze schieten op de slaven. In Afrika gingen 260 slaven aan boord.

Er komen er maar dertig aan in Suriname. De rest is onderweg gedood.

De *gouverneur* van Suriname schrijft hierover in zijn dagboek: 'De opstand was lang en hevig. Maar gelukkig is er van de blanke bemanning niemand doodgegaan.'

De schepen komen aan in Suriname. Daar worden de slaven verkocht op de markt. De handelaar wil natuurlijk dat de slaven er zo goed mogelijk uitzien. Want dan leveren ze het meeste geld op.

Eerst krijgen de slaven goed te eten. Ze worden gewassen. Ze worden ingesmeerd met olie tot hun huid glanst. Dat ziet er gezond uit. Hun haar wordt in gekke vormen geknipt. Dat vinden de blanken grappig.

De handelaars kijken tevreden naar hun koopwaar. Een sterke, gezonde slaaf is veel geld waard. En sterk en gezond zijn onze voorvaders zeker. Tenminste, dat waren ze. Voordat ze honger moesten lijden. Voordat ze onbekende ziektes kregen. En voordat ze mishandeld werden.

De handelaar zegt tegen zijn slaven: 'Wees aardig en netjes. Dan word je vast gekocht door een aardige meester.'

De verkoop gaat beginnen. Blanke planters komen naar de markt. Ze bekijken rustig de slaven. Ze trekken monden open om de tanden te zien. Ze voelen aan de spieren. Ze keuren mooie jonge meisjes en vrouwen. Het lijkt wel alsof hier koeien verkocht worden in plaats van mensen.

Daarna moeten de slaven een voor een op een blok gaan staan. Ze worden verkocht aan de hoogste bieder. De nieuwe eigenaar gaat meteen met zijn aankoop naar de brander. Die brandt een tweede brandmerk in de huid van de slaaf: het logo van de plantage.

Sommige gezinnen worden als geheel verkocht. Dan is de kans kleiner dat een slaaf wegloupt om zijn vrouw of kinderen te zien. Maar er worden ook veel gezinnen uit elkaar gehaald. Vader, moeder en kinderen worden verkocht aan verschillende blanken. Zij zien elkaar nooit meer terug. Zo begint voor onze voorouders hun leven in Suriname.